

Terfi Tamás

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Szerző: **Látogatás a hetvenéves Füst Milánnál**

Hely

Füst Milán

Cím:

Forrás:

Véprona

1958

1958. 7. 17.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Személye mindenkifölött érdekelt bennünket, tanítványait. A messzire néző szemek, szavainak lélekben megformált szépsége, mondanivalójának belső dinamikája, az a sehogy sem imitálható hangsúly, amellyel a nagy művészeket, kortársait is magasztalta s ahogy a kontárokát megvetette — mind ez évekig ott marasztalt bennünket egyetemi előadásain. Lelke volt még a haragjának is: ezért mosolyogtunk oly boldogan, ha haragudott s lázba hozott minket, ha magasztalt. Ezért szeretete őt annyira s szereti ma is a fiatalság.

S ezért is csodáljuk, illetve nemcsak ezért. Végül is: hány ilyen ember van irodalmunkban? Nagyregényt is írt, kicsiket is, novellákat, drámát, verset, remek értekezéseket, remek emlékezőseket, remek filozófiai munkát. Amellett esztétikus: írt egy nagy, nem eléggé méltányolt esztétikai munkát. Hány ilyen sokoldalú ember van? Nem tudom miről beszéljek előbb? A verseiről-e vagy drámáiról, nagyregényéről? Mondjunk itt csak annyit ezekről, hogy bizony egyik se közönséges munka.

Ő az, aki a legjobban meg gondolja, hogy mit adjon ki kezéből. Legszigorúbb bírása ő önmagának. A művészet és gondolkodás dolgában kérel-

ketlen. Ezért félni is kell tőle, nem mindenki bírja ezt el, s legyünk őszinték, az ember nem lép be félelem nélkül ebbe a klauzurába, ahol évek óta megszakítás nélkül tartózkodik, ahová sokféle betegségének nyomora kényszeríti. Most is kicsit elfogódva léptem be hozzá, annál is inkább, mert örökös munkahelyén, az ágya szélén ülve éppen dolgozott. De nem haragudott meg, oly szívesen fogadott, olyan magától értetődő természetességgel, mintha megérezte volna, hogy a segítségét várom.

— Rég nem látalak, fiú, foglalj helyet és gyűjts rá, addig befejezem ezt itt — mondotta és munkája fölé hajolt. Ágya körül asztalok, rajtuk kartá-volságban könyvek, kéziratok. Aztán, hogy pihenjen, félbehagyja a munkát és így szól: — Mit is mondhatnék a hetvenéves születésnapomról? Vedd ezt: hetven évet kellett várnom, hogy végre ilyen születésnapom legyen. S ha olyan boldogságképes volnék, mint fiatal koromban, bizonyára újjonganék is. De az újjongás már elmúlt felőlem. Mégis szívesen nézek arra a vastag francia könyvre, amely itt van asztalomon, s amelynek címe: »L'histoire de ma femme.« »A feleségem története.« Vagyis ez az a regényem, amelyet írói életem egyik fő oszlopá-

nak vagy alapzatának tekintek, vagy hogy is nevezzem. Kiadta Párizsban Gallimard, a világ egyik első kiadója. A következőket gondolom erről: no lám, ez mégis csak valami. Ez a Gallimard mégis csak megválogatja, hogy kit adjon ki. És milyen szép előszót írt hozzá Guergyai Albert — lám-lám, milyen kár, hogy nem tudok boldogabb lenni, mint amilyen vagyok.

— A boldogságot felidézhetné az is, hogy születésnapomra három kedves könyvem jelent meg itthon: filozófiai munkám második kötete, amely bizony kétszer olyan vastag, mint az első volt. Aztán mindazon verseim gyűjteménye, amelyeket nem tagadtam ki, és egy elbeszélés-kötetem is, amelyet nagyon szeretek. A negyedik sajtó alatt van: ez drámáim könyve lesz. Mit akár ennél még többet az ember?

— Mit? Azt, amit fiatal koromban kutyába se vettem egészséget. — Hat éve fekszem itt, fiam, ezen a helyen, s a bajaimmal, mint egy sokfejű hidrával viaskodom. S amelyet rendkívül sokat dolgozom is. Most például az amúgy is ötszáz oldalas esztétikámat bővítem ki. — Talán még további háromszáz oldalt is kitesznek a belékerülő újabb tanulmányok — ilyen nehéz munkát én, nehéz munkához szo-

kott ember, még sohasem végeztem.

Látszólag most már nehezebbre esnek a további beszéd. És gondolom, hogy a félbehagyott munkáját is folytatná már. Ezért hát el is búcsúzom tőle. Mit kívánjunk neki? — Mindent, mit a szeretet kívánni tud.

Terfi Tamás